

Statencommissiestuk

Voorbeeldfunctie provincie Drenthe op milieugebied

Advies: ter behandeling in de Statencommissie Milieu, Water en Groen op
11 september 2000

C-stuk

Behandeld door de heer S.J. Bakker, telefoonnummer (0592) 365841
Portefeuillehouder: de heer Joh. Dijks

Inleiding

In oktober 1999 is een statenmotie aangenomen om de provincie Drenthe een voorbeeldfunctie te laten vervullen op milieugebied met als inhoud: Gedeputeerde staten (GS) dragen naar buiten toe een beleid uit van externe integratie en verinnerlijking van het milieubeleid. Dit betekent dat zijzelf het goede voorbeeld moeten geven, in het bijzonder rondom projecten in het bedrijfsleven, duurzame energie en biologische landbouw. Daarnaast hebben zij zich geconformeerd aan de Wexford-resoluties (ter inzage in de leeskamer) en het Convenant Duurzaam bouwen. Op basis van deze motie is de volgende notitie bijgesloten.

Advies

1. Instemmen met de notitie over de voorbeeldfunctie van de provincie Drenthe op milieugebied.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Beoogd beleidseffect is dat een grote inspanning wordt verricht om de provincie Drenthe een voorbeeldfunctie te laten vervullen op het gebied van duurzaamheid in het bedrijfsleven, duurzame energie en biologische landbouw. Hiertoe zullen op zowel beleidsvormend als uitvoerend vlak initiatieven worden ontplooid.

Argumenten

- 1.1. *De notitie biedt een totaaloverzicht van de huidige inspanningen om de voorbeeldfunctie uit te dragen. Daarnaast biedt zij een toekomstgerichte blik op welke wijze de provincie Drenthe haar voorbeeldfunctie verder zal uitvoeren.*

Ontwikkeling van de voorbeeldfunctie betekent een verandering van denkwijze, een verinnerlijking. Door economische, sociale en milieukundige aspecten te combineren en te integreren in beleidsontwikkeling en -uitvoering ontstaat een geheel dat meer is dan de som der delen. De uitwerking van de voorbeeldfunctie laat zien dat de provincie op dit moment tal van werkzaamheden op de drie bovengenoemde beleidsterreinen uitvoert. Een aantal voorbeelden is in de bijgevoegde notitie nader omschreven.

- 1.2. *De provincie Drenthe zal haar voorbeeldfunctie moeten waarmaken. Hiertoe wordt op dit moment een groot aantal beleidslijnen op de drie bovengenoemde gebieden ontwikkeld en uitgevoerd.*

Momenteel wordt sterk ingezet op beleidsontwikkeling rondom duurzaamheid in het bedrijfsleven. Hierin zijn met name Duurzaam Drenthe en het Kompas voor het Noorden van belang. Duurzaamheid kan op een aantal manieren in het bedrijfsleven verankerd worden. Belangrijk is dat het initiatief in het beginstadium wordt meegenomen. Zo gaat een aantal vragen in het subsidieaanvraagformulier van het Kompas over het aspect duurzaamheid en is een brochure gemaakt met voorbeelden. Een tweede ontwikkeling binnen het Kompas is de vorming van een duurzaamheidstoets, waarmee getoetst wordt welke inspanningen zijn verricht om duurzame ontwikkeling in een Kompasproject te integreren.

Op het gebied van duurzame ontwikkeling, duurzame energie en biologische landbouw verschijnt dit jaar een drietal notities die dieper ingaan op de provinciale visie en aanpak. Details omtrent toekomstige beleidslijnen zijn terug te vinden in de bijgevoegde notitie.

Uitvoering

Tijdsplanning

Doorlopend.

Financiën

Uit het budget: bestaande budgetten

Monitoring en evaluatie

N.v.t.

Extern betrokkenen

N.v.t.

Communicatie

Het uitdragen van de voorbeeldfunctie kan alleen wanneer inspanningen en resultaten bekend worden gemaakt. Op welke wijze dit moet gebeuren is op dit moment nog onbekend. Internet, Huisnet en de Milieuwijzer zijn daarvoor geschikt.

Bijlagen

1. Motie provinciale staten d.d. 6 oktober 1999 (*niet digitaal beschikbaar*)
2. Notitie Voorbeeldfunctie provincie Drenthe op milieugebied

Ter inzage in de leeskamer

1. De Wexford-resoluties

Assen, 22 augustus 2000
Kenmerk: 29/6.24/2000007809

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter
H. Rappa-Velt, griffier

id/coll.

Voorbeeldfunctie provincie Drenthe op milieugebied

Inleiding

Tijdens de behandeling van de begroting 2000 op 6 oktober 1999 is door provinciale staten een motie aangenomen om de provincie Drenthe een voorbeeldfunctie te laten vervullen op een aantal terreinen op milieugebied.

De volgende uitgangspunten zijn hierbij gehanteerd.

- Het feit dat het college van gedeputeerde staten een beleid van externe integratie en verinnerlijking van het milieubeleid zegt voor te staan.
- Dat dit uitgangspunt ook is opgenomen in het bestuursprogramma en de teksten van de begrotingsstukken.
- Dat dit uitgangspunt in het bijzonder naar voren komt in projecten rond het bedrijfsleven (Duurzaam Drenthe), projecten rond duurzame energie en projecten rond biologische landbouw.

Verder is door provinciale staten in overweging genomen dat een dergelijk beleid alleen geloofwaardig kan worden uitgedragen als het provinciaal bestuur zelf het goede voorbeeld geeft.

Provinciale staten verzoeken het college dan ook prioriteit te geven aan het voortvarend realiseren van een voorbeeldfunctie op genoemde terreinen en provinciale staten op korte termijn een plan van aanpak voor te leggen met daarin opgenomen de noodzakelijke extra geldmiddelen inclusief een dekkingsvoorstel.

Doel

Deze notitie geeft aan op welke wijze de provincie Drenthe de voorbeeldfunctie uitvoert en kan versterken. Ontwikkeling van een voorbeeldfunctie houdt meer in dan uitvoering van beleid en het volgen van beleidsontwikkelingen alleen. Het is een fundamentele denkwijzeverandering, een verinnerlijking. Door bepaalde aspecten te combineren en te integreren in beleidsontwikkeling en -uitvoering wordt bereikt dat economische, sociale en milieukundige aspecten elkaar vinden in een geheel dat meer is dan de som der delen. Duurzaamheid zal een vast onderdeel van de beleidsvorming en projectontwikkeling moeten worden. Duurzame ontwikkeling op bovengenoemde drie beleidsterreinen vergt een ontwikkeling die zowel intern als extern gericht moet zijn. In dit kader wordt gewerkt aan een plan van aanpak Duurzame ontwikkeling. Hierin wordt het begrip duurzame ontwikkeling en de beleidsmatige doorwerking daarvan verder uitgewerkt. Intern is een sterke koppeling met bedrijfsinterne milieuzorg en integratie van beleidsvelden aanwezig, terwijl er naar buiten toe een sterkere impuls dan voorheen gegeven moet worden aan implementatie van duurzame ontwikkeling. Daarnaast is een versnelde/verdergaande uitvoering van de bestaande beleidslijnen mogelijk. Zo krijgt momenteel de uitvoering van het gebiedsgerichte beleid een integraler karakter dan voorheen.

Beseft moet worden dat er een sterke interne en externe stimulans nodig is om de voorbeeldfunctie te ontwikkelen. Een essentieel onderdeel is de bekendmaking van de inspanningen en resultaten naar de Drentse burgers.

Projecten rond het bedrijfsleven

Huidige situatie

Enige jaren geleden werd er gezocht naar een vorm waarin projecten rond het bedrijfsleven ontwikkeld konden worden. Hiervoor is enkele jaren geleden Duurzaam Drenthe opgericht, met Syntens als uitvoerend orgaan. Op een vijftal deel terreinen wordt duurzame ontwikkeling in het bedrijfsleven gestimuleerd waarna deelnemende bedrijven zelfstandig maatregelen implementeren. Recentelijk is bijvoorbeeld het project Duurzaam ondernemen in winkels, kantoren en horecabedrijven gestart. Hierbij worden langdurig werklozen ingezet om te beoordelen welke preventiemogelijkheden in het midden- en kleinbedrijf aanwezig zijn.

Een ander voorbeeld is de duurzaamheidsprijs. De provincie Drenthe sluit zich aan bij de Stichting Nationale Toekomstprijs om die bedrijven te belonen die de toepassing van duurzaamheid concreter hebben gemaakt.

Andere projecten die verbonden zijn met het bedrijfsleven worden met name gestart door de Productgroep Economie. Recentelijk is een proces op gang gekomen waarin getracht wordt economie, milieu en sociale aspecten beter te integreren. Door overleg en afstemming wordt bereikt dat duurzaamheid een essentieel onderdeel van projectontwikkeling is.

Toekomst

Toekomstige (grote) projecten zullen veelal onder het Kompas voor het Noorden vallen. Door duurzame ontwikkeling in het programma te verankeren wordt dit vanaf het beginstadium in de projectontwikkeling meegenomen. Hiertoe is in het Kompasprogramma een duurzaamheidsparagraaf opgenomen. Daarnaast zullen de projecten die onder het Kompasprogramma gaan vallen, worden bekeken op duurzaamheidsaspecten. Voorheen werd alleen binnen het programma voor het doelstelling-2- en doelstelling-5b-gebied gelet op milieuaspecten. Door middel van een milieutoets werd een negatief dan wel positief oordeel geveld over projecten. Deze toets betrof een toetsing in het laatste stadium van de projectontwikkeling. Hierdoor werd geen integratie van duurzaamheid in de projectontwikkeling bereikt. Met ingang van het jaar 2000 is de milieutoets afgeschaft. Mede door de verplichting vanuit de Europese Unie om duurzaamheid een vast onderdeel van projectontwikkeling te laten worden, moet integratie van duurzaamheid en economie op korte termijn gerealiseerd worden. Niet alleen binnen projecten die vallen onder de Europese subsidiestromen, maar binnen het gehele Kompasprogramma. Voorlichting en bewustwording zijn belangrijke trefwoorden in het eerste stadium om integratie te bereiken.

Daarom is afgesproken om duurzaamheid een vaste plaats te gaan geven binnen het projectaanvraagformulier van het Kompas voor het Noorden. Hierdoor worden de mogelijkheden en kansen voor duurzame ontwikkeling in projecten vanaf de start meegenomen. Binnenkort wordt voor projectwerkers een folder gepubliceerd die nader ingaat op de aspecten rondom duurzame ontwikkeling. Nadat de ingevulde projectaanvraagformulieren zijn ingediend, zullen drie noordelijke duurzaamheidscoördinatoren in overleg met de economische afdelingen adviseren over het duurzaamheidsgehalte in de Kompasprojecten. Daarnaast zijn zij vraagbaak voor de projectindieners en de projectwerkers.

Of de provincie Drenthe zelf een projectontwikkende rol moet gaan spelen is de vraag. In eerste instantie is Duurzaam Drenthe, met als uitvoerend orgaan Syntens, hiermee belast. Wanneer de provincie echter leemtes in beleidsontwikkeling of problemen op beleidsuitvoerend vlak constateert, moet de mogelijkheid blijven bestaan dat zij nieuwe projecten kan ontwikkelen. Een recent voorbeeld is het Matrassenproject. Dit project is ontwikkeld omdat bleek dat op dit vlak milieuwinst te halen viel en nog geen inzamelsysteem opgezet was. De provincie zal zich blijvend inzetten voor de ontwikkeling van projecten en de opname van duurzaamheid hierin.

Duurzame Energie

Huidige situatie

In 1999 is door het Interprovinciaal Overleg (IPO), het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl afgesloten. Klimaatverandering is hierin een van de thema's. Een directe afgeleide is energiebesparing door verhoging van de energie-efficiëntie en toepassing van duurzame energie. Het adviesbureau Ecofys werkt in opdracht van de provincie Drenthe op dit moment aan een energieverkenning op het gebruik van duurzame energie in Drenthe. Het gaat hierbij om het bepalen van de mogelijkheden voor toepassing van duurzame energiebronnen in de provincie en het formuleren van een actieprogramma om de mogelijkheden te benutten. De energieverkenning zal in het najaar aan de staten worden aangeboden.

In 1998 is een onderzoeksrapport (Bureau Wieringa) gepubliceerd waarin de mogelijkheden voor de opwekking van energie met behulp van duurzame energiebronnen in het provinciehuis tegen het licht gehouden zijn. Hieruit kwam naar voren dat geen enkele energiebron rendabel zou zijn, uitgezonderd toepassing van de al bestaande warmtekrachtkoppeling (WKK). Nu betrof het onderzoek alleen

grootschalige toepassingen zoals zonnecollectoren en het gebruik van wateraquifers. Kleine aanpassingen zijn buiten beschouwing gelaten. Mede naar aanleiding van het rapport Wieringa is recent een absorptiekoelmachine in gebruik genomen. Vrijkomende warmte uit de WKK wordt 's zomers benut door de koelmachine die voor de koeling van het provinciehuis moet zorg dragen. Op deze manier wordt 180 ton CO₂ minder uitgestoten.

Toekomst

De mogelijkheden om duurzame energie toe te passen nemen steeds verder toe. Met name voorzieningen als zonneboilers en zonnecollectoren worden steeds vaker gemeengoed in de bouwwereld. Met ingang van 1 januari 2000 is de energiecoëfficiënt in het bouwbesluit verder aangescherpt, zodat er een grotere inspanningsverplichting door de bouwfirma's moet worden geleverd om aan de energienorm te voldoen. Op langere termijn is de verwachting dat het bouwbesluit nog verder zal worden aangescherpt.

De provincie Drenthe zal zich actief bezighouden met de introductie van nieuwe technologieën op het gebied van duurzame energie. Zij zal hierin een stimulerende, adviserende en faciliterende rol spelen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de invoer van duurzame energie in het kader van duurzaam bouwen. Aangezien de provincie het Convenant Duurzaam Bouwen heeft ondertekend, zal zij bij toetsing van bestemmingsplannen nadrukkelijk aandacht moeten besteden aan dit aspect. Verder wordt verwezen naar de eerdergenoemde energieverkenning.

In de nabije toekomst zal energie in de vergunningverlening op grond van de Wet milieubeheer een belangrijke rol gaan spelen. Recentelijk is een medewerker aangetrokken voor energie in de milieuvergunning mede in het kader van het landelijke project Benchmarking. Deelnemende bedrijven verplichten zichzelf door middel van convenanten en meerjarenafspraken tot het nemen van energiebesparende maatregelen om zodoende tot de wereldtop te gaan behoren wat betreft het energieverbruik. Het initiatief komt hierdoor bij de bedrijven zelf te liggen.

In het kader van nieuw beleid zal duurzame energie een belangrijke plaats krijgen. Drenthe zal meer dan voorheen participeren in projecten die opgestart zijn door haarzelf en door derden. Ook intern kan Drenthe het voortouw nemen. In 2000 zal het energieverbruik van de provincie opnieuw bekeken worden en zullen kansen om energie te besparen benut worden. Voortschrijdende technieken geven een extra stimulans om te denken aan toepassingen als zonnecollectoren, extra isolatie of de koppeling van aanwezigheidsdetectie aan verlichting. Invoer van energiebesparende maatregelen en het etaleren van de resultaten door voorlichting, artikelen in bladen en via Huisnet/Internet, heeft een sterke voorbeeldwerking.

Biologische landbouw

Huidige situatie

Op dit moment vervult de provincie Drenthe een stimulerende rol op het gebied van biologische landbouw. De coördinatie daarvan ligt binnen de Productgroep Economie. In de afgelopen jaren zijn tal van projecten rond biologische landbouw opgestart. Zo wordt er gewerkt aan een regionaal gericht Informatiecentrum biologische landbouw in Orvelte. Zowel producenten als consumenten kunnen hier terecht voor informatie over plantaardige productie. Andere projecten zijn erop gericht de verkrijgbaarheid van biologische producten in supermarkten en andere afzetkanalen te verbeteren, omdat blijkt dat met name de afzet op dit moment stagneert.

In 1999 is door provinciale staten een motie aangenomen waarin wordt verzocht een planning van activiteiten en stimuleringsmaatregelen op te stellen. Binnen de huidige statenperiode moet het aandeel biologische landbouw in Drenthe toenemen van ongeveer 0,5% naar 10% met gebruikmaking van het huidige budget.

Meer intern gericht is de wens om in de provinciale catering biologische producten in te voeren. In 1997 heeft er in het provinciehuis een biologische week plaatsgevonden. Uit de ingevulde enquêtes bleek dat de reacties merendeels positief waren.

Toekomst

Door het IPO is eind 1999 via Internet een inkoperssite opgericht waarin allerhande informatie over duurzame inkoop te vinden is. Binnenkort zal de invoering van biologische producten in de catering hier ook deel van uitmaken. Met betrekking tot de invoer van biologische producten in de provinciale catering is eerder aangegeven dat men de keuze moet krijgen tussen wel en niet biologisch voedsel. Uitgangspunt is dat de producten die gemakkelijk door een ecologisch alternatief vervangen kunnen worden, zo spoedig mogelijk ingevoerd worden. Voorgesteld wordt een start te maken met de invoer van biologische zuivelproducten (boter, melk, karnemelk, kaas, eieren) en brood en op korte termijn verder te kijken welke overige producten in de provinciale catering vervangen kunnen worden. De cateraar, Eurest, heeft aangegeven alles te kunnen leveren wat de klant vraagt. Het streven is om in het jaar 2000 deels over te gaan op het gebruik van biologisch geproduceerde producten in de provinciale catering.

De motie op het gebied van biologische landbouw zal in de komende maanden verder worden uitgewerkt en aan gedeputeerde staten worden aangeboden. In april 2000 heeft met verschillende partijen, waaronder de Milieufederatie Drenthe en de NLTO overleg plaatsgevonden op welke wijze biologische landbouw in Drenthe gestimuleerd kan worden. Er zijn een aantal trajecten waarvan communicatie een belangrijke rol vervult. Daarnaast zullen afzetmogelijkheden verbeterd moeten worden. Landelijke initiatieven zijn daarbij welkom. Een en ander zal verder worden uitgewerkt in de notitie die later dit jaar zal verschijnen naar aanleiding van de aparte motie voor de ontwikkeling van biologische landbouw in Drenthe.

Middelen

Er zal gebruik worden gemaakt van de huidige budgetten. Extra financiële inzet zal vanuit de aparte budgetten moeten komen.

Conclusies

De provincie Drenthe zal zich op het gebied van biologische landbouw, projecten rond het bedrijfsleven en duurzame energie meer dan voorheen moeten profileren. Op dit moment zijn er diverse projecten en beleidsontwikkelingen in gang gezet om een grotere bijdrage aan de voorbeeldfunctie te leveren. Een aantal voorbeelden:

- Projecten rond het bedrijfsleven:*
- Duurzaam Drenthe, verdeeld in een groot aantal afzonderlijke projecten
 - Duurzame ontwikkeling in het Kompas voor het Noorden
 - Deelname aan de Nationale Toekomstprijs
 - Projectontwikkeling en stimulering van projectontwikkeling bij derden
 - Ontwikkeling provinciaal visieplan duurzaamheid
- Duurzame energie:*
- Benchmarking in grote bedrijven
 - Preventie in de vergunningverlening
 - Toepassing duurzame energie en energiebesparende maatregelen in het provinciehuis
- Biologische landbouw:*
- Provinciale visie en uitvoeringsnotitie Duurzame energie
 - Provinciaal plan van aanpak biologische landbouw
 - Toepassing biologische producten in de provinciale catering

Vorengenoemde ontwikkelingen en resultaten hiervan zullen naar buiten toe bekend worden gemaakt door middel van nog nader te bepalen media. Te denken valt aan Huisnet, Internet en de Milieuwijzer. Een eventuele grotere verspreiding van laatstgenoemd medium zal goed kunnen bijdragen aan het uitdragen van de voorbeeldfunctie.

id/coll.